

Bretton Woods II en het BKR

Economie wordt tot de sociale wetenschappen gerekend en dat betekent dat de economische wetenschap als maatschappelijk verschijnsel een constituerend bestanddeel is van het eigen object van studie. De waarneming c.q. bestudering van een maatschappelijk proces is op een meta-niveau altijd een onderdeel van het proces zelf. Een terugkoppeling tussen degene die waarneemt, de theorie die de waarneming vormgeeft en het proces zelf is dus meestal niet te vermijden. Het denken over maatschappelijke processen is een onderdeel van diezelfde processen in een wat breder context. Hierdoor en door het dynamisch karakter van maatschappelijke (en dus ook economische) processen zijn de randvoorwaarden voor een chaotisch verloop ruimschoots aanwezig.

De uitingen van Alan Greenspan tijdens een hoorzitting van een "congressional banking committee" worden ondanks de erin verpakte enormiteiten gezien de bovenstaande inleiding misschien in enige mate begrijpelijk. Een paar van de meest in het oog springende beweringen waren:

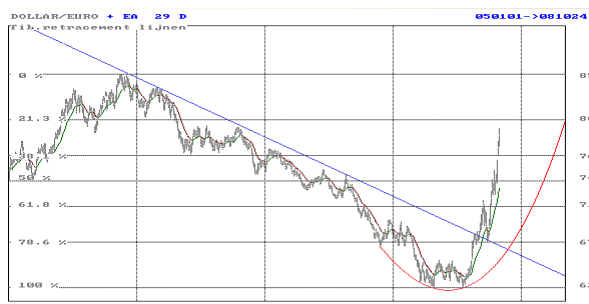
- Alan G heeft naar eigen zeggen een foute veronderstelling gehanteerd t.a.v. de werking van markten, met name het zelfregulerend vermogen van financiële markten was hem tegengevallen,
- CDO's, CDS-sen en andere derivaten zijn niet de "highly sophisticated financial inventions" die risico's voorgoed elimineren waarvoor Alan G ze hield.
- Alan G claimt dat hij onmogelijk heeft kunnen voorzien dat bijna gratis geld zou leiden tot een krediet ballon van een omvang die systeembedreigend is.

Dat in dogma's zoals dat van de vrije markt wordt geloofd is te billijken, vele mensen hebben nu eenmaal behoefte aan existentiële zekerheden. Dat tegelijkertijd niet wordt gezien dat corrupte beloningsstructuren en concentratie van financiële macht in strijd zijn met het concept van vrije marktwerking is minder voor de hand liggend. Vervolgens wordt het echt moeilijk het "mea culpa" serieus te nemen als immorele woekerhypotheek, onder het toezicht van de FED, in CDO's worden verpakt, van een triple A status worden voorzien door instituten die daar een financieel belang bij hebben, om ze ten slotte ook nog te laten verzekeren (CDS) door instituten die daartoe verregaand onvoldoende zijn gefinancierd. De gedachte ten slotte dat onbeperkte geldschepping geen gevolgen zal krijgen in de vorm van een kredietexplosie is absurd en in strijd met het monetaristisch gedachtegoed dat mede gebaseerd is op het vrije markdenken dat decennia lang het handelen van Alan G stuurde. Dat de gevolgen van de misvattingen zo rampzalig zouden zijn als ze er nu uitzien kon op basis van de economische geschiedenis worden verwacht.

De economische ellende die op dit moment in eerste instantie op de Angelsaksische economieën afkomt is niet gering. Te verwachten valt dat ook de rest van de wereld hiervan gevolgen zal voelen. Enkele belangrijke kenmerken van de zich nu voltrekkende desintegratie zijn:

- Er is, zeker mondiaal, geen sprake van overproductie doch eerder van relatieve schaarste. Dit geldt voor industriële goederen en voor agrarische producten. De schaarste is relatief omdat ze wordt gerelateerd aan de koopkracht, dus de hoogte van de inkomens. De verdeling van inkomens is nog gebaseerd op oude economische verhoudingen. Een drastische en ontwrichtende herverdeling is te verwachten.
- Er is geen adequaat mondiaal systeem om goederen, diensten en welvaart adequaat te distribueren, de huidige standaard van "fiat"-geld is om redenen waarop hier niet wordt ingegaan niet meer bruikbaar en/of geloofwaardig; een nieuw systeem is noodzakelijk.
- Opgeblazen assets in de vorm van onroerend goed zeepbellen, schuldenbergen die als vermogen worden betiteld, derivaten en schijnvermogen op beurzen kan op ieder moment in het gezicht van de houders van die assets ontploffen. Er wordt dan veel welvaart vernietigd.

En ondertussen stijgt de dollar op de valuta-markten.

Te verwachten zou zijn dat de valuta van het land waar recentelijk zoveel onheil vandaan kwam iets zou meekrijgen van de over anderen uitgestorte problemen. Het tegendeel lijkt te geschieden, de dollar stijgt met angstwekkende snelheid. Het lijkt zelfs kwaadaardige gezwelvorming. Vaak is het zo dat als iets ergens op lijkt er dan een grote kans is dat het is waar het op lijkt. Overigens, in systeemtermen is een kwaadaardig gezwel een niet beheersbaar chaotisch proces dat uiteindelijk de omliggende structuur zal verwoesten.

De belangrijkste triggers voor de stijgende dollarkoers zijn:

- Buitenlandse beleggers/ investeerders liquideren op dit moment op grote schaal hun Amerikaanse posities, voor het terugkopen zijn dollars nodig,
- voor CDS uitbetalingen worden de laatste tijd en met name sinds de Lehman déconfiture, veel dollars gevraagd,
- "Deleveraging" (schuldafbouw) leidt tot vernietiging van liquiditeit die in dollars luidt, hierdoor ontstaat extra dollarschaarste,
- De Lehman affaire zorgt via de executie van derivaten voor tekort aan dollars,
- CDO's zijn wereldwijd bij nietsvermoedende beleggers gedumpt door vermogensbeheerders, liquideren vraagt terugbetaling in dollars,
- Kredietstops voor hedgefonds leiden (in het gunstige geval) tot terugbetaling in dollars,
- Geldtekorten bij de FED zijn de laatste weken aangevuld door massieve dollaroverboekingen van andere centrale banken,
- Terugkopen van US treasury bonds als short covering voor de vraag naar dollars leidt eveneens tot extra vraag naar dollars.

Te stellen dat de geschetste ontwikkelingen een gezonde ondergrond vormen voor de Amerikaanse economie duidt op een werkelijkheidsbesef dat alleen bij de huidige Amerikaanse overheid wordt aangetroffen. Voor anderen is het een desolaat beeld van liquidaties en desinvestering. Het devies lijkt te zijn: maak de vorderingen in dollars te gelde nu het nog lijkt te kunnen. Hoe de dollars later weer moeten worden besteed is een ander verhaal. Indien enkele belangrijke prijzen op de financiële markten (dus niet de reële economie) op een rij worden gezet dan wordt duidelijk dat de messen voor de dollar worden geslepen.

- De koersen van aandelen zakken, het tempo van de daling versnelt.
- Noteringen van bedrijfsobligaties en leningen van lagere overheden dalen, dat betekent dat de effectieve rente stijgt en dat het minder gemakkelijk wordt aan geld te komen.
- Derivaten en andere "geavanceerde financiële instrumenten" worden tegen ramsjprizen gewaardeerd.
- De wisselkoers van de yen stijgt in recordtempo, de z.g. "carry trades" worden in versneld tempo ongedaan gemaakt; hierdoor wordt een toekomstige bodem onder de dollar weggehaald.
- UST bonds stijgen zoals aangegeven; de yield (renteopbrengst) daalt dus en dat zal gevolgen gaan krijgen voor de dollar.

Het zal een kwestie van tijd zijn voordat een aantal belangrijke ondersteuners van de US-dollar openlijk eieren voor hun geld gaan kiezen. De koers van de dollar is nu hoog maar de vraag is hoelang nog. De niet-officiële goudprijs, dat is de prijs die werkelijk wordt betaald bij reële (onderhandse) transacties ligt inmiddels al weer ruim boven de \$ 1000,- per troy ounce. Dat is ruim boven de gemanipuleerde papieren prijs van futures e.d. Kenners van de goudmarkt beweren dat op dit moment tussenpersonen in opdracht van regeringen enorme partijen fysiek goud opkopen. Een teken van vertrouwen in het internationale betaalmiddel 'dollar' is dat, als het waar is, niet. Het opkomend wantrouwen blijkt sinds kort ook uit het handelsgedrag van exporteurs. Hoewel de gestegen dollar leidt tot extra Amerikaanse import wordt de betaling ervan een probleem. Aziatische exporteurs weigeren steeds frequenter Amerikaanse kredietbrieven te accepteren. Een soort internationaal BKR (bureau krediet registratie) lijkt zich te gaan aftekenen. De gedachte dat met een G8-conferentie en met een Bretton Woods II verdrag een nieuw internationaal geldstelsel kan worden vormgegeven lijkt in het licht van het voorgaande potstierlijk. Het zou er in BKR termen op neer komen dat de oplichter die schuldbekentenissen heeft afgegeven voor geleverde goederen en leningen alle toezeggingen ongeldig verklaart en vervolgens (met een officiële vergunning) de leiding neemt over een bank waar armen, invaliden en beginnende zelfstandigen hun heil moeten gaan zoeken voor spaarregelingen en hun pensioen. De bijval voor een dergelijk plan zal bij de gedupeerden waarschijnlijk suboptimaal zijn.

Het zelfde lot zal waarschijnlijk een plan beschoren zijn waarin de voorrechten, die de Amerikanen met hun sleutelvaluta hadden, in welke vorm dan ook terug komen bij het politieke systeem dat de rest van de wereld misbruikte. Het einde van de dollar als sleutelvaluta lijkt dan in zicht.

Toch... er is nog hoop voor de gestaalde Amerika-adepten, Hegel, één van de methodologische voorgangers van Karl Marx stelde al:

Man leert aus der Geschichte dass man aus der Geschichte nichts lernt